

INFORMACI A

Strony podatku Mięszan Sdańskich
ktory oni Culagą zową.

Jażto co Bytkim sacney tey Korony y Państwa do niey przy-
należących Obywatelom wiadomo, co strony wybierania Cła
Morskie w portach Ściegie Pruskiey, zramienia w przod świę-
Krol Je^o Moso Jan a Jan Nass miłosciwy, wiaż był przed sie, y
iako samy sty swe Pańskie, na unisoną prozbe Sdańszanow y zia-
nych przyczyn, miłosciwie puscic mimosie raczył, wiadomo y to,
segdy toż postulatu na Seimie re-assumowane było, iako ciż Sdań-
szanie pirowszeswoe na piśmie podane y przez Pastyswoie wnie-
sone supplicacie, humiliacie, y Prawa swe powtarzali, y iak po-
kornie prosili, aby Je^o Krolowska Moso przedsiwzięte snowu-
clo morskie spamięci swoey pańskieci wygladsit. Dokładali też
te przyczyny uważeni agodne, powiedaiąc na przod, że takowe to
nie tylko prawom Ściegie Pruskiey dro^o nabytym, zktoremi Obywatel

rey Narodem będąc swobodnym do Korony przystali a też nad to
osobliwym przywilejom Miasta Sdanska, które oni sarta ta eta
zatrzymawac y zeni enarussone wozym na potomki swe przemiesc
ebca, sroga, sie przystęga obowiesali przeciwnie iest. Dotego se
przes takowe cto wszystkie commercia na ktorych to Miasto za
siadło, y na ktorych też catosc ię y dostoiensstwo zawisto byty by
zatrudnione. Do ponie wacz kasdy kupiec tam sie udawac zwykt,
gdy wieccy moze miec wolnosci, azas mni ci bywa uci azony tedy
snaadnu chno domysliscie kto moze, z eby przestakowe cto w szy
tki e handle od tych tu mi ci se na inne przeniosly by sie, z kąd nie:
tylkoby Sdanskowi przysto sniszcze y wszystkie by zatym do z
chody Jego Krolewskiej Mosci, y wszystkie przytym koronny ch z
obywatelow pozytki, ktore tego portu maia pewne ustawy, ale
też do te obawiac by sie potrzeba, aby Krolestwa y Danstwa zamorskie
w takowych commercia ob interesse swoje maia, czami anowicce z
te ktorych przednicia iest salus w tym se by nauigatia wote stro
ne wozu pelnym florce sostawata, z icu dla pomiciony trudnosci
zanic dbania obrazenie wozteli, y se by cokolwiek niebezpieczego
czego iusz swieszy przyklad mamy przeciw tutecznemu portowi z
nie tonto wali. Na ostatek, se przest to cto pacta induciarum między Koroną

Polską, a Szwedzką, postanowione, które to mi ec
ebca, aby w szelakie eta wtey klubie sostawaty,
w iakieci przed wojną, zacet byty, naruszly by
sie, y powodem by byto Szwedom na port ten naci o
rać, atak wnie bezpieczenstwo by iego wielkie,
snaadnie przywiec mogto, Mianowicie też dla te
go, se też Miasto osobna sie Szwedom obligowac mu
siato, idq, specialia cautione, iss pacto pomicionym
wec w szytkum dosy sie stanie. Nie wspominajac tego,
coby też Krolowie Iels Mosc Francuski y Angielski
tak se Sztadowie, co pacta te iako Mediatorowie
forytowali, y ze cale anienarussenie trzymane be
da, fide sua interponowali, mogli rzec na to, y i a
koby to cto przyieli. Acz tedy Krol Jego Mosc Pan a
Pan Nass mitoscitoy, zoro dzoney swey clementii
y z mitosci ku swietey Sprawie dli wosci pomicionym
ratione ptacu siebie dać, atak ab exactione thelo
nei marini supersedowac raczył, w szak se to nastę
pito potym, se Krol Jego Mosc spodu Besenia osob poz
wony ch Miastu temu nie chetny ch na podatek mie szczan
Sdanskich, ktory oni Culaga, nazycowara, cho Panskie
obrocil, y aby takowcy Culagi Jego Krolewskiej Moz
sci y Rzeczypospolitey Sdanskisani e, usta, poli, po

niech za dat. Na które postulatam ponieważ es dateko
mniei anizeli na przeciw strony Morzkiego cta, Sdan
bezanie pozwolic mogą, gdyby przesto przywole
iescowa wabliłi, y doostatniy ruinyby przywole
dli sie sami, dala sie przyczyna rozmaitym o Culadze
pomienconey discursu, y onieci reznesa, roznych osob
udicia. Mle którzy to wiec ustawiecy w owat pliwose
przywodzą, y jakoby do tych czasow bez praconie wy
byrane były udawania, Inni sasnie obawiają sie
twierdzic iako by ta Culaga nie była spraconie dli
wie administrowana, y se sie iczy wieccy in priua
tos paucoru ex Magistratu anizeli in publicos Cui
tatis usus obraca. Lubo tedy tako wych ludzis da
nie na falszym fundamentie gruntowosc, y od tych
zmyslon ciest ktorzy zawziętey przeciwko Miastu, te
muniecbeci onemu im dalci tym bardziei szkodziy
niebezpiecia co dzien wieccy przycsynie usitue, y
w Balzeiß experientia testo takowe domniema
nia, nie tylko u prostych y nieszego stanu ludzi w bez
pity sie ale teß uprzednieyszyb y wysszych Stowza
licenie swoje mają, ato z tad podobno isnie kaz
dy wiec abo teß mniei potrzebna sie zda wiecdziec,
co za particularia iura et consuetudines w ma

raeh swoich które kolwiek ma Miasto, dla tego
otey Culadze obßernieißą do wiadomosci wßy z
tkiech zdato sie podac informatia. Nic nie wot
pięć, zegdy ona remoto sequori affectu dobrze
uwazona bedzie, kazdemu wßßney kocharia,
cemu signauke da, co trzymac ma a rozgloszonych
po koronie discursach, y osadzisz stusnie Sdansk
przywoleiu swego, strony Culagi broniy defenduie.
Na przed tedy popolitey przyrodzone prawo to
z soba, nie sie wßßelkiey osßobie y teß Stanowi kaz
demu wolno, podług upodobania y zechci swocy z
iarzmem sie iakim obtozyc dla tego, zeby przez nie
lubo Stan swoi conseruowac, lubo teß wresze le
ßßą tenze przywiec mogl. Co czyniac, ponieważ
substantia swa, iako kto chce szafowac, plenissi
mam ma kazdy facultate, nikt to stusnie niko
mu szale miec niemoze. Jako w ego przyrodzoneg
prawo, moga, zarozdy wolno bywato mießszanon
Sdanskum na towary y dobra swe podatki stano
wic, y zmich czesc udzielic, y na stronie gwolite
mu odtozyc, zeby na potym czasu przygody uzytey
na pozytek swoi one obrocic mogli. Stąd owo iest
co kroniki Pruskie pißą, ze Roku 1484, gdy sie

Miejszanie Gdanczy, nieprzyjaciel swoyeh krzy-
zakow codsi en obawiali, a douczynienia iem =
wostretu, sila pieniedzy miec gotoweh, potrze-
bna rzecz bydz rozumieli, ustawili byli podaz-
tek nasie, y natowary woselakie, ktoreby lu-
bosinad przywoziono, lubo z tad wywozono =
y naczo pocw od picow tu warsonych y postronnych,
ktore oni accsa, nazywaja, szecoolili, przez co na-
on czas ratowali sie. Natym naturalnym pra-
wie acz by Gdanczanie przestac byli mogli, wosak
se iednak przygody y czas, rozmaite upatruia, y
starali sie oprawa tego Approbatia, ktora, tez
od Krola Kazymiersa, swietey pamieci Roku =
1455 otrzymali y Krzywoleci onym kosztowony w dwo-
tekowie jest dany. Ten tedy jest sam przez sie i asny,
tu sie dla tego verbotenus wopisal, aby kazdy, to co
sie wosy brsektozniego sie nauczycc mogt, a brsmi-
wote slowa Myhasimirza Bozey laski, Krol Polski =
Krakowski, Sendomirski, Siwadzki, Senczycki, Ku-
iatowski, Wielkie Xiازه litewoskie, Ruskie, Pru-
skie, Chelmuuskie, Elbunskie, Krolewieckie,
y Pomorskie y Siemie Lan y dsiedzie.

Ze zna wamy iawnietym naszym pismem, na coie-
czne czas y niniejsze y przyszle. Istniajac wzglad
na wierne, znaczne y pilne uslugi, oczywiscie y
wieciec zotym stusne y woinie naszey przez zbytni
koszt y trawo ieniesie, sa wola nasza, w odbiera-
niu tey naszey Siemie Pruskiey Nam oswoiadczo-
ne, coie y na wiernosc ich, w wyliczaniu ni esli-
czonych pieniedzy y Solnierstwow, ku czci pozytko-
wi naszemu, tudzie sz te sz na dobra slawo, ktora
Stawoni y Rostropni Burmistrzowie, Rada, Laconi-
kowie, przysiegli Rzemiesnikowie y Posposstwo
Miasta Gdanskia, dla przystoinich postepkow =
y mądrego rzadu, landem, y woda daleko styna =
Chcemi ich osobliwa taska uraszyc y obdarowac,
aby tym wiec sz milosc ku nam mieli, nie wot
piac o wiernosci ich za przyczynieniem docz-
snych dobr ich, y przy mnozeniu godnosci. Prze-
to tymac to Burmistrsom y Radzie etc, Miasta na-
szego Gdanskia, z porodzoney Krolecoskiey, sezodro-
blicosci naszey pozwoлили smy, y zupetna Kroleco-
ska, wladze daliśmy, a mocą tego naszego listu =
pozwołamy, y zupetna wladze iem daliśmy, ze by
mogli s arada, wladomoscią, y wola rostopniaci

bych y przedniejszych Mięszczan co Miastach sowych
coedtag czasuy potrzeby Wilkurse, Hilfgeldy od
coślakiich dobry kupiectwoy coślakiich rzeczy,
ilekrobyto kuswoey Miast sowych potrzebie y po
zytkowi y dobremu bydz upatrzyl, stanowiąc zna
jąc, iakoby sićciem nalepiey zdat, coo sićci nikt z
wiecznemi czasuy cotracac, ani sićciemu sprzeci
wiac, albo też tego przeszkadzacy cotym rzeczy
mieścaciem niema, umiściem Naszym Tokomkow
y urzednikow Naszych, Dla lepszey wiary tego z
co sytkiego, potwierdzilismy ten list zarada, wi
domoscią, y wola, obudowaniem Krolewska, pieczę
cia, Naszą ktorąmy do niego przycisnac przykaza
li. Stalo sie w Piotrkowic w cęsrzode post festu
situationis Marię, Roku po Narodzeniu Pańskim
Tysiącznego czterechsetnego siedziędnego y Pię
tego, Byli przy tym klai wicielebnicy y wicielebni, z
Klads Jan Arcybiskup Snięzięmięski, Jan Wloclaz
owski, Andrsey Poznanski Biskupowie Jasnie Wiel
mosni y Urodzeni Jan Cysowski, Kastelan Krakow
ski, y Starosta, Stanista w Ostrologa Kaliski, Jan Ole
snięcki Sędamięski, Wactaw Dytwicięski, Sieradzki,
Piotr Oporow Leczycki, Woięwodowie, Dany z

przez rocc Wielebnych Xi. Jana Biskupa Wloclazskie
go, Kanclerza, y Xi. Jana Lutka z Brzezia, IV. Doctoris z
Archiepiscopa Snięzięmięskiego y Podkanclerzego ko
ronnego, L. S.

W tym przywileciu osobliwie upatrowac potrzeba,
ziakięby przyczyny byt dany, coza celięgo, iakim by
kstatym byt dany, y co w nim Sdanškowi conferowa
no, Napřed tedy acz nie w apli coa, zęszęzyrcyla
ski y scodrobliwosci Pańskiey, ktorą Miasto pokie
dno trcone bedzie ku wicieczney y niesmięrtelney sta
wie Jego Krolewskiey Mosci wyslawiac pod oblaki
niezaniccha, y przywileci ten pośbedł, iędnak samze
Jego Krolewska Mosce, oraz przyznawac, z dat go, ma
ięc wzgląd, na wicieczny snacę przyslugi Miasta
tego w potocznych wojnach, na wielkie ięgo kęstun
ki, ktore gwoli pozyskaniu ziemię Pruskiey, y woypta
cenięz ołdu, etc, czynilo zkad dowodnicznac, zenię
szęzygulney Pańskiey Krolewskiey, ale w recompense, y
renumerattą za wicieczne, nie bez wicielebney stacy Mi
statego, przytoczone poslugi, y toz one przez nie nakla
dy, powozęby przywileci Sdanškowi ięst dany, z aczym
też uim contractas ma w sobie, y nie moze bydz in
uita altera parte zniesiony, Cel z as przywileciu z

tenieść y nato Sdanßesanom dany aby im dali ci tym
barzciej mitoscią ku tego Krolewoßkiy Mosci patali y z
woddaniu wiernego poddanstwa swego aby nie ustra
wali iakoci ktorzy przez takowey Przywoilci codobra
decesne boinie opatrzeni y co honorse podwoyszeni są
ktorego teß seby uzywac mogli i te krocby potrzebetego
bydz baczyli, Upatrowat bo wicem ten Swietobliwcy z
pamięci Kan, tak to cosa swojego wiehu iako y to napo
tym przydac y przygodsieby sie mogto: mi and wic i e ze
Gdansk na pogranicsu ado tego nad morzem polożony
dla te se sniadnie doniego przyplynac lito moze wie
cey anizeli Miasto ktore od Morza odlegle woiennym
nawalnosciom z amorykoco podlegly, z kad słußna
rzeczy potrzebną bydz baczyt, tak Gdanßesany epa z
trzye seby to Miasto cocatosei sa chowac, wnie teß pie
czenstwo iestwoierdsie, y woddaniu tym statocsmey
Krolew Janom swym wiernego czasu przygody poddan
stwa tym sposobni si bydz mogli, czemu sprostać byta
mogto nie podobną gdyby na pomociem nie dano byto z
seby pod czas potrzeby podatki stozyc mogli, z kad teß ten
podatek nazwany iest co sliem iechum Hilsgelt, iakoby
teß kto rzekł, potrzebam mi cißkum pomoenc, abo potrze
bam mi cißkum wygadaiace piemadze, Co sie formy

placic mogli. Zaruciaq, co wprawdzie niektory tym uda
waiac, iakoby Gdanßesani osaras z poczatkem gdy na To
wary z Polski targ stanowią, takową ceną obmyslic
mieli, seby zney Culage potracic mogli co by dz nie moze
Do prawda z eby to bydz mogto kiedy by kilka Osob tyko wszy
stek handel wrechach swych mieli; ale sas z drugiey strony
pomnoc nato, ze nie policzoney liczbie ludziom y kupowacy
przedawac wolno zastadzesetokroc przydawasię, ze wiece
piec sefc siedmy wiecey kupcow iedness kute ses bosom
opadnacy kasdy z nich, obeeli targ z awrsec, cene podwoyszy
nie podobna aby naten czas na Culage tak dalece, ktora le
dwoie ieden od lastu uczyni, pomnony, gdyß cena czesto
kroc kilka stotycho nad targ podwoyszona bywa Tak se samyß
ktorzy z statkami przyplyneli, nie raz to przyznawaja, ze nigdy
sie nie spodai ali, aby szosa swe tak drogo byli udac mieli, z kad
nie omylnie pesna gzedlatakowey Culagi szlachta szosa swoje
taniei nicanie nie przedawa, Cosie teß z kad pokazue bo kiedy
wiece Gdanßesanie sto bay dwiescie stotycho iakosie to Roku 1731
przydato abo choc teß tyko Trzydzięci, czterdzięci albo piędzie
siat stotycho na lascie straci, iakoby teß odla d kilka posobie nie
dawno trasiatosię, kiedy nie ktoinny iedno Mießeszanin Gdanßki
Culagepta cił: Tossy sinnycho krom szosa towara ch rozumieci e z

ma Ani tedy wtedy, kiedy co tu na miejscu kupić ani kiedy w Ko-
ronie Gdanieszaninśkim kołwicz targ stanowi, to upatrować
możę, zbytanie i co kupi albo droższy co sprzeda woli. Cula dż e: boc
by też pomnąć musiał natch co dawo od noszenia yco od przerobie-
nia zboża, także w od Szpicbrsa płaci. Co jednak rzec nie podobną,
zwłaszcza kiedy się to dole przydaje, że putroka a drugody ycały rok
kupione towary chować musi. Swalut się tedy pomieniony za-
rsut, a na placu ostawa się, że nie Słachta koronna, ale sam tył-
ko Mieśszanin Gdanski od kupi Dolskiej Culage płaci. A co się z-
wyżej naminiło, że wiecży towary w skoronie wychodzi, a jeżeli
do niego przychodzi, ktemu stuszy, że trudno kto brać ma miarę z-
stad że wiele towarów przybyło, ponieważ okretowosita do Gdan-
ska przypliny, bo wiecża, czeseni do sadnych nie miecwa towa-
row, tylko się wiec czym niepotrzebnym, co oni balastem zowa-
dla bezspiecznie i szego poiazdu, obciąża, a nad balast pieniądze,
tylko, lubo we złocie, lubo w srebrze przywozą. Zastyleb któreby
karsenie, falendysze, słodzie, sol, wina y inne rzeczy miały ledwie
bywa dżiesięta czes. Od których wogoli towarów, lubo ta strata
lubysk, żadnego nato przytym wogledu nie mając, gdzieby co
przedał, każdy Mieśszanin Gdanski, Culage płacić musi. Tu sa-
pewna sztych Pomorskiob towarów nie wszystkie do Korony wy-
wozą, wiele bowiem snich tu wotym barzo ludnym Mieście ostawa,

wiele zných do Miasty mieisc pobliszych, wiele do postronnych,
iako do Pomorski, do Śląska y indzie, a czaske tylko do Korony
zawożą. A y natyleb ostatnich, aby nad cenę Culagi się gao miał
Mieśszanin Gdanski tak imaginowac trudno, iako bys daremne
by owego co woda plynie do Gdanska były i on cepty, szeslotym,
ktory na komerach celnych odleżył, droższy szos swoie przeda-
y tak to pewna, że lubo nie wie dney cenie wszystkie towary,
nabywają, boten kupi dlu droższy, owas tancy, a przecie
ten co kupi droższy nie może sobie obiecować, że tym też
droższy przeda: takim sardwno obyczaiem, nikt nie jest pe-
wien, aby Culage pozyskać miał. Do tego pomnąć nato, że cho-
to nie tylko Gdanieszanie do Korony stowarami swemi za-
iesdzają, ale też Krolewczanie, Elbiasanie, Krakowianie,
Lesnanczanie y inni toż czynią, a nato, że cudzych Kraiow
Szczecina, z Hamburgu ze Wloch y siną, gdzie nigdzie
Culaga do nie słychać, stowarami swemi bywają, przecie z-
iednak Gdanieszanie chceli co utargować, a towary w szby-
nie tylko Culage, drugody też by dobrze z szłoda, swą wotey cenę,
iako drugody przedać, towar swój sprzedać, gdyss kiedyby
te czynić szanie chiał, Ludzie by od siebie odstrecat, bo po spo-
licie tam się każdy garnie, gdzie tancy, co dostać może, ta-
two stać colligować, że Culage Gdanieszanie mnicy upatry-
wac zwykł. Mamy tego świecży przykład, gdy Gdanieszanie

obrachowawoſby pilno wſzytkie koſztunki, kaſdy kamien
pieprzu kopa, ba y trzema ſlotemi tanicy przedawali, ani
zeli kupili byli. Ktoſzby tedy rzekł, ſeby Gdanſzczanie Culagę
wſzey kupia, podnieſc miał, y ſeby takowem ſpoſobem ſła
chciec one plać. Niegodzi ſie teſt tego przepomnieć, ſe cze
ſto geſto kupcy towar y do ſiebie ſbywają, na Trimarck
anaten czas nie wotpliwić Culagę w dym poſe moſi. Nad
to przydawacie czeſtokroć, ze kupcy towar y zaborguia,
tu takze trudno ſſukać Culagi bo przydawacie geſto, ze
zapłata Mieſzczan Gdanſkich na terminy poſtanowiona,
nie do idzie drugo dy teſz kapitał, ſo nie wſzytek za czym ofu
ladzo trudno miſlic, ieſſeć trudniaci oney poceto wać na z
ſła chcieć. ſetyſs na Culagę kupieć Gdanſki mniſz y pomni
ſe ad teſ na oka kaſdy ba czye moſe, kiedy ſobie przypo
mni, iako przed kilką lat wiece towarow na ſarmarckie
ronne ſłali, y iak wiece commercia Gdanſzczanie z koron
nemi mieli, takze nadzieie tey byli, ze gdyby tylko trzy al
lo czterz ſłote od ſta zysku mieli, ać wiecey by im pozys
kać było wolno, mieli by ſie byli ſzego cieſzye lecz pokaza
to ſie nad ſpodziewanie przeciwnie, bo ma to co zayeb w ſku
rali, wiece ſa z nich czeſe podupadli, ani ktorzy doſſe z
tu prawie ſuboſili, ani pomagło im nic, choc obracho
wali do brze, coby kożyſtać mogli na to warach co dę ko

rony woſa, y co na tych co ſkarony do Gdanſka przywoſa, aby
tym ſpoſobem to coby ſiedney ſtrony nie docho dſito, ſdrug
piey ſa nagrody ſobie. do ktorzey ſtratey nie przyſzłoby
iem było kiedy by krom Culagi nie co byli ſyſkali. Nawet
choc nie kiedy lepiey targuia z ſyſkiem, przecie ie dnak
prawdziwie ſie rzec moſe, aby Gdanſzczanie Koronnym
obywatelom Culagę w targ przypiſać mieli, czego kupcy
koronni Gdanſzczanom poſwiadcza, bo wie dney z nie
mi cenie przedawają, a ſtąd koronni przywamnieci
tylko ile Culagę winioſig, wiecey ani ſeli Gdanſzczanie,
zyskać mogą. Tu iſtota wiedzieć trzeba, ze kiedy ſie trąſt
ze towar y w goro podnoſza ſie, nie dziecie ſie to dſalichy
Culagi, a lora cey dla tego, ze wiece, a bo ſie co zdarzenie
zdarzyło, a bo z Okrety poſno przyplinyły, a bo ſe na mo
rz uſſkodo iaka, ponioſly. Nie moſe tedy kupieć przyta
kiey admira nie w handlach, tak ſe pla Culagę mieć na ba
czeniu, a oraſ głoſie uſa do wio dło, ze nie ſła chcieć, ale
Mieſzczanie te Culagę plać.

Co ſie tyſe adminiſtracji y Diſpenſacji tey Culagi, wy dſi
wie ſie przycho dſi, ze ſie na idnia, takow, ktorzey ſumey
tylko prociwo ko Miſta nienna wiece tak ſie zaſlepiać do
puſzczają, ze teſs contra ſcientiam et conſcientiã ſua dſa
wac waza ſig, iakoby takowey Culagi wiecey ad priuatos pau

coram quā publicos Civitatis usus obracalesig cozeby bydz
niemoze sta. A kazdy poznac moze. Zaden podatek niebywa
na potrzebe mietską uobwalonij chyba sa. sa. sa. uoleniem woszy
skich stanow. Sdanskich. nowu sas bez woli tychze stanow.
ani costych zabranich pieniedzy uide. ani gdzie indziej. Iedno
tam gdzie stanij te destynuta. one kto obracac moze. Atymz
traduciei na iaką prywatete pienią. dzie obrocie moze. ze
niejedna iaha bezypulna osoba. ale wiele ich nad Culag
ge przetozony. Wiec sam sposob wybierania y chowania
tey Culagi pokazze. ze saden error. przy tey administratii
przydacie nie moze. który taki jest. Naznacone bywaią
iakosie rzekto. od woszykich Stanow. Sdanskich. pewnie z
osoby na wybieranie Culagi. ci woszykie pienią. dzie. te cota
nie ktore kto przyniesie. zarazem dostolu zamieszstego.
na wierszku karb maia. tego woszucaia. do ktorego kazdy
stych. Koborow klucz ma osobny. a drugiego do niego
przysc nie moze. Co kolwiek ci przez tydzien sbiorą. to na
Ratusu pewnym od woszykich Stanow. nato obranym de
putatom. ktorych we dwie albo tess drugdy we trzy lata
obierae zwykli. oddlcono. oddano y woszyka summa. a biortu
tego porzodnie do Xiaz wpisana bywa. Deputaci zas tako
we oddlzone pienią. dzie. tamze na Ratusu dozwaią. wpe
wonim sklepie. y w skryni osobney. tam beda. ce. do ktorey

kazdego Stanu. Deputacji osobny klucz maia. i ieden bez dru
giego. otworzyc do niey nie moze. Nie moze powiadam. Depu
tak który lubo od Rady. lubo Lawnikow lubo od Populstwa obra
ny sam pojedynkiem przysc dotych pieniedzy. ale w polney
przytomnosci woszykich bywaią. podlag wyroku woszykich
Stanow. admistrowane. atey administracii pomienieni de
putaci. licze. co rok Stanom woszytkim. dac powinni. Stad
poznac kazdy moze. iak religioze. y iak bezerze. takowemi pie
niedzi. szafnia. zaczym nie podla nigdy. ani pasc moze. na
kogo opacza. strony pomienionei administratii. suspicia.
Atak wiescy. przytoczone. udanie. strony administratii. tak
ze y owe. iakoby. Burmistrzowie. Sdanskey. bogacie. sie. a Culag
mieli. Bezera. iest. ealumnia. od tych. myslona. ktorzy. cale
natym. sa. aby. do. Krola. de. Mosci. do. Senatorow. y. docnego.
rycerstwa. ludzi. enotlicoych. wobyde. poda. li. y. ni. ena. wisc
unich. aby. icy. siednali. leez. wiedzic. maia. ci. otwarcy. ze
ich. czasu. swie. pomsta. Baza. pewnie. nie. minie. Plonne
sa. tess. tych. nadzieic. ktoremi. sie. nie. ktorezy. karmia. rozu
mieic. ten. pedatek. Culagow. Nie. bez. an. Sdanskich. tak
bydz. bogaty. ze. wydotac. bedzie. mogt. necessitatibus. A. ego
Krolewski. Mosci. y. rzeccy. popolitey. Bo. uiccuers. a. to
sie. pokazuię. ze. Culag. sama. bez. in. ny. ch. srodkow. pomocy.
nie. uczyni. tyle. aby. sie. nia. Miasto. conseruac. y. do. tego

in recessy peptaci mogly, nie rzkae seby miasta wes przeczata, koro
ne, Miasta przez Culag Polska za wady swoje sposoby, ktorym sie,
przez tak wiele lat przeszlych, wszystkim nie przyjaebtom swym z
sniemiertelną swą, stawa odciemowata, ani byto unieci nigdy w po
mysleniu, aby po jedurnym Miescie obrony potrzebowac miasta =
Jakob przykładu nie masz, zeby który Król albo Potentat na swoje
intrate miał to obrocic, ce niektórzy siego poddanych na domo z
co, potrzebe sponte sua, slazili, ale raczey se sie tym contento z
coali, gdy poddani to, co Panom swym powinni oddawali. Sią
kicisc tedy swady miary Gdanskoy tak miał byds nie szczesliwy,
aboczymby zawiut, zeby sam mimo inne Koronne Stany tak pote
zne i tak szeroie Panstwo prywatnem i dastateckami swemi
publicas totius corporis necessitates dawigac byl powinien?
Mieliby slussnie Joh Mase Panowie Koronni przestaenatym, ze
Miebszanie Gdanscy w Dolsze wielką summe, corokna komo
raob celnych ptacą, lubo to od wsselakiego Cza Druskiej Ziemi,
dane ich uwalnata, y choc restituta, tey wolnosci czestokroć
Gdanszczanom obiecana. Na ostatek iako Korona, nie sadata by
byla peconie po Gdanszczanach, kiedyby Culag, ktora, dla z
wyplacenia dlugow pod czas woini Szwedzkiej poczynionych,
continuuowac musza, abrogowali byli, aby ją uradzili, yna
alienos quam Civitatis usus obrocili, tak sarcononiema

byds Miastu odietą, a mianowicie z etakowey Culagi na poplace
nie dlugu in bonum Republice czynionego ex summa necessi
tate uzywa, z pominionych racii i uss kasdy usna ze Gdanszczanie
maja, prawa posobie, mocą ktorych mogą, podatki na potrzebe
miejską, utozyc, a maja, ie nie tylko swolnosci kazdomu, wredzo
noy, ale tess zasno Przywileiu przesiob przedki drogo nabycę,
ktory nie miał od dwoobset lat mieli pacifica possessione, et nun
quā interrupto usu y mocą, ktore nie tylko de co sumptu bilib, ale
też od wsselakich towarow, ktoreby lubo landem luba morsem
przehandlowali powssytkie przeszle czasy ass to tey godziny, po
datek bierali, ani gdy sie przed tym oto nie uskarsali obywa
tele Koronni, czegoby poconie nie sadanie obali byli czynic, gdyby ta Cu
taga miasta ich byla delegac. Posnae tess y to, ze te Culag e sami tyl
ko miebszanie Gdanscy, sponte sua, y na siebie tylko samych yna
substancją swą, ustawa wata, y sami one tylko dawaja, ktore teß, ile
kroć potrzebe byds, baesą drugdysnisata, drugdy pod wsszaią z
ad drugdy cale umarsaią, skadani ustawa tey Culagi, ani tey admi
nistracją slussnie podlogac, ma koinnoe procs miebszan Gdanskich
arbitrio, unakby natura swą, adminita, ystawala by sie ex colla
tione uoluntarią coactą, exte porancą perpetua, a pracwie we z
ctobysie przeminita, ktoreby za czasem, Obci tak se plaie masieli, A
tak snowby na obrot, one labirynty, ktoremi dla cta wssytkie co

mercia potęda zatrudnione były, y ktorci cie szę, propter metū
nou i alicuius oneris zatrudniać, znowily by się. Co takse w
Dunskim Hellesbon cio byłoby nieomylnie tym sposobem iako:
latos dla Cnłogi Pilaoski cy statosie podwoyszone. Dla ktorych
ciezarow wssytkaby nauigabia y wssytkie comercia wotc stro
ne ustawy do Moskwy y wnyels odleglych miesc transfero
wanoby były przez co towary ktorych wielka obfitosc w ot
szę, y ktorych praniądę yska rby Jels Marsa Danawic cho
ronni zbieracia, byłyby zarzedban cy na Sybicie Jels Mosiam
sostaly. Nie jest uoss tainas c. Hallendarskie okrety Moskwy
siosa rozwinieć z Drogami wyborna psacnie c. Brazilię pota
szę y Saketry wywosa, a siod obawiać cię potracba gdyby się z
wot tam kracie nauigabia obruciami ta yodyby parcoloni
as et cultura cudzosiemskich narodow pronytamecnie ktora
re obcaliteperić et glabe natura barzo są do te kwalifiowana i
ly byds uprawian gese gowssnie tyko goscateh ni cety uoy ni ony ale
tess y daloy in omne cuetū otakowey uprawie przemyslawcia, n tak
gdyby ssa s iatyle tam kraia do comercia sakawine ty seby nadzieia
nie ginola, abysie do te partu comercia, kiedy sno con powno cly, a
kewem sposobem seby pracata, Korona Delaha se wssytki do do chodow
sie nie obnazyta. Basem mniaci okretow do Sdanskę przyplynie tym
mniaci pieniedsi y towarow zamonskich s podsiowa sie i rzeba s nowu
kiedy sas malo okretow, malo rseczy przewosnych y malo pieniedsy,

redy te s malo cokolronnych towarow przedano bedzie, a s iad pewnie by
dote przyslo, seby merces z Korony musialy, abo we Sdanku chwile po
lesys, abo by jes nowu wozgonę, nie bę s coie lki cy sakody panskic y odwieso
no, ale i troche ktoraby s amoresy cy kupily, przyslo by tanię barzo sbywa c
uiccuora wina, sukna, korzenie, s iedzie y ianc zamorza przywozione
towary, ktoroby by s i drona potrzebowała pasaly by wozgonę y tak dupli
szę boe modojem dlusey, tym wieccy s piencię sby Polska wyiskrzona
byta. Do coby coie lce pomoglo se Polacy to wssytko cos Wlac, z Węgier
z Moskwy y z Turak przychodsi, iako bławaty, srebro y slotogowy, wi z
na konie s asiany y futra bogate gotowym grosem oplaca c muszą
Dopieroby na on czas Korona Polska doznotę, a rase m dopierossaby orta
kac dosyc nie moga, se do tak wielkie nie dostatek tym sie przywoisc
dopuscila, ktaszy powad em byli aby comercia ptes do zatrudniono, z
Nietrzeba bę s i s i m i d h poczyta c to, co s i c strony oderwania od por
tute nauigatia wyssy powiedziatę, a mniacy se s c nie podobna aby z
s i c tanc moga s i s i c b i u s i c d d a r s e rest ktorzy s wielka swo s h o d a t a k
wot on c s a s t e p o r o s i l i c e t n a u i s s u i b e l l i s u a c i i k i e d y b a n d l e n i e b l y z
takoy podobie dzen gdy s t a b a i d a podobna se cy s z e c y d o s n a l i y r e s e s e
do nauawia. Tem utę s i p r a e d s i e a s i e a n i c n i e p r a e c k o d s i o d l e g t o s
miesę, bo acz prawda, zenię tak z s t o w e c t a m s t r o n e i a k d o t e g o
portu beda mogli potowary s i e s d a c, a l e s a s w y g o d s i e t y m z e
tym wieccy oraz okretow ponie poplynie y tym sie na grodisie od z
podatkow wsselakich uwolnieni beda. Na ostatek pokazalo sie se t e z

Catage mieszkanie Sdanczy nie zwykli ustawiać, chyba pod czas
wielkiej y nagły potrzeby, nato aby Miastowce na pogranicznym
merskim brzegu będące przeciw nawalnościom potesnym dobrze
opatrzyli, y seby Królowi Panu swemu y Rzeczypospolitey wier
nosce y stateczności swa, skutecznie oświadczyc mogli cohes Cuta
gi wykonanie nie można, y napotym nigdy sprzeczne bytomu bez
niey nie mogli Effectus tedy takowey Culagicy Rzeczpospolitey
tym zatrzymaniu beśpieczeństwa Miasta Sdanskę, wielce
jest pomocny y niebezpieczną, ze gdyby takowa, Catage Miastu
odiąc miało, koronaby ządł bħode nieopłaconą miata, a Sdanskę
by spawniwoce obrocił. Asquid to est se saluis conscientis et
honore ob iuramentis dēlimonia ustąpiętey Culagicy Sdanskę
czanie nie mogą, ponieważ y salus Miasta, zwłaszczą tyelora
bursonych czasy owiency polegą, ze nie gwałt koronie tak banzo
zadłuzyli. Jednak przecie w mitoraiency lascelego, y ralewskicy
Mazcy, y szesliowscy z anow Koronnych unizona nadziwić,
swą pokładają, se miłosierocy będą, co zglądmieli na Miastowca
slugi powoływchym, co eie ostosong y tak wielce Patrzęco pa
zyteczną, ani coycę gao ponum będą, coby było przeciw staroży
nym ic przywilejom, niess dopuszczę, aby im u srodku do cōsor
uati iōs potobać odiete były, przez coby podupuszcę, y potym
cale wniwoce obrocie sie mogło, odys skutek takowego upadku
calaby nie pochybnie Koronę znioszaco wana icy szkoda delegae
musiał

